

Garver *Prionus coriarius*

Rødlistet art

faktaark

Arten garver er en av våre største biller. Dette nattaktive insektet er således sterkt iøynefallende om man skulle være så heldig å treffe på den. Den er knyttet til død ved, i Mellom-Europa finnes den hovedsaklig i løvskog, men den kan også utvikle seg i dødt barskogvirke. Hos oss kan det tyde på at bøk og furu er de viktigste vertstrærne. I Norge har den en meget begrenset utbredelse og er bare sporadisk funnet siden krigen.

Status
Kategori kritisk truet (CR) på Norsk rødliste for arter 2010.

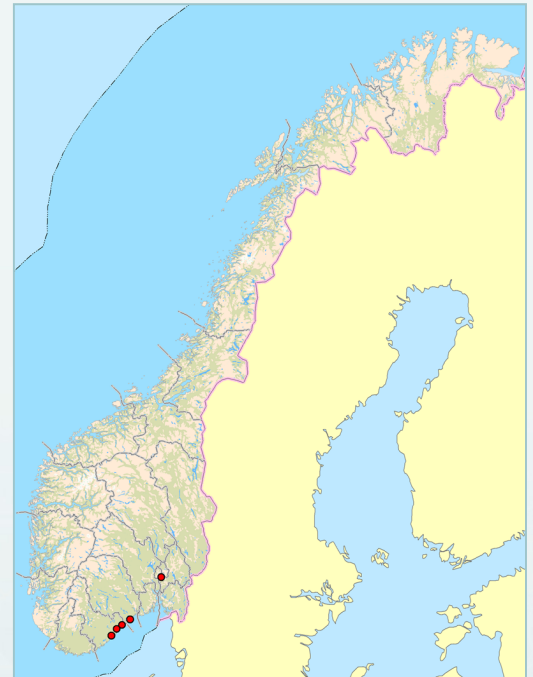
Kjennetegn

Garver er mellom 18 og 45 mm lang. Den lett glinsende overflaten (eksoskjelettet) er farget brunt til svartbrunt. Bryststykket (pronotum) er meget bredere enn hodet og har på hver side tre kraftige og spisse tenner, hvorav den midterste er bakoverbøyd og kraftigst. På tvers både foran og bak på oversiden av bryststykket finnes en søm av gulaktig behåring. På hver av de tett punkterte dekkvingene, som dekker bakkroppen, har den tre lett hvelvede langsgående ribber (carinae). Dekkvingene er meget bredere enn bryststykket og er omtrent dobbelt så lange som brede. Antennene er påfallende kraftige, men ikke spesielt lange til å være en trebukk.

Kjønnene kan skilles på følgende karakterer: Hunnen er normalt lengre enn hannen. Oversiden av bryststykket er tett punktert og rynket hos hannen, spredt og svakere punktert hos hunnen. Hannens antenner har 12 ledd, rekker til bak midten av bakkroppen og er sterkt sagtannete. Hunnens antenner er til sammenligning mindre kraftige, har 11 ledd, rekker ikke til midten av bakkroppen og er mindre sagtannete. Bildet over viser en hunn.

Utbredelse

I Norge er arten garver funnet i Akershus, Telemark, i begge Agder-fylkene samt Østfold (usikker). Etter 1945 er den bare funnet tre ganger i Norge. I Europa ellers finnes den til Middelhavet, hvor den mange steder er relativt vanlig. Den er ikke funnet på Irland, Island og på noen middelhavsøyer (Kypros, Korsika, Sardinia m.fl.). Utbredelsen ellers omfatter Lilleasia, Iran, Kaukasus, vest i Sibir samt nordlige Afrika.

Registrerte funn av garver i Norge.

Biologi

Arten garver lever som larve i mange ulike trearter. Den er funnet i eik, bøk, alm, kastanje, agnbøk, or, pilfamilien, bjørk, gran og furu. I Skandinavia virker det som den foretrekker bøk og furu. Eggene legges i sprekker i barken, helst på den nedre del av stammen eller på røttene. Larven lever av tilgjengelig dødt materiale og kan forflytte seg til nabotrær gjennom jord. Den fullvoksne larven kan bli hele seks cm lang og forpupper seg i juni - juli, to-tre cm under jordoverflaten. Voksne individer kommer ut av puppekammeret tidlig på høsten og lever bare en kort periode på noen uker. I denne perioden tar de ikke til seg næring. Garver er skumrings- og nattaktiv og blir tiltrukket av lys. På kontinentet tar det tre til fire år å fullføre livssyklusen, men vi kjenner ikke lengden på livssyklusen i Norge.

Bestandsstatus

Artens tilstedeværelse i Norge representerer det nordligste området man kan vente å finne den. Klima er antakelig en begrensende faktor for artens utbredelse. Garver ble senest funnet i

Arten garver sitt bryststykke (leddet som skiller hode og bakkropp). Merk de kraftige 'tennene' på hver side, samt den gule behåringen i frem- og bakkant. Bak på bildet sees fremre beinpar.

Arendal i 2000 og 2003. Eldre dokumenterte funn er fra Kragerø, Risør, Tvedestrand og Nesodden. Det er usikkert om et registrert funn fra Spydeberg i Østfold er rett, da kildematerialet til dette ikke er tilgjengelig. Det er vanskelig å si noe sikkert om arten er i frem- eller tilbakegang da funnene er så spredt over tid og antall funn totalt er så lite.

De største negative påvirkningsfaktorene er habitatdestruksjon og fragmentering i de områdene den finnes i Norge. Dette gjelder spesielt fjerning av gamle, døde og hule trær. I og med at arten i Europa ellers er så vidt polyfag kan vi ikke si at garveren er knyttet til spesielle typer skog eller natur selv om bøk og furu synes å bli foretrukket i Norge. Inngrep i form av habitatdestruksjon i de få områdene den er funnet i kan representere en trussel mot dens eksistens i Norge.

Referanser

Jensen-Haarup, A. C. og Henriksen, K. 1914. Danmarks Fauna. Biller III. Træbukke. G. E. C. Gads Forlag.

Bílý, S. og Mehl, O. 1989. Longhorn beetles (Coleoptera, Cerambycidae) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 22: 1-203.

Lenker

<http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/Rodliste2010/Vurdering/Prionus+coriarius/31141>